

น้ำใจนักกีฬา

ความหมาย

น้ำใจนักกีฬา (Sporting Spirit) คือ คุณธรรมประจำใจอย่างหนึ่งที่จะช่วยให้บุคคลสามารถเล่นร่วมกัน ทำงานร่วมกัน และมีชีวิตร่วมกันได้ด้วยดี มีประสิทธิภาพและมีความสุข

น้ำใจนักกีฬา เป็นคำที่คุ้นหูและเป็นคำที่รู้จักกันดีทุกคน แต่โดยทั่วไปแล้ว น้อยคนที่มีความเข้าใจความหมายที่แท้จริงของคำนี้ได้ ส่วนใหญ่มักจะเข้าใจว่าน้ำใจนักกีฬานั้นเป็นเพียง การรู้แพ้ รู้ชนะ และรู้จักยกย่องเท่านั้น แต่ถึงกระนั้นก็ตาม การรู้แพ้ รู้ชนะนั้นหมายความว่าอย่างไร การรู้แพ้ ผู้แพ้ควรจะทำตนอย่างไรและการรู้ชนะ ผู้ชนะควรจะทำตนอย่างไร หรือการรู้จักยกย่องนั้น ทำอย่างไรจึงเรียกว่าเป็นการรู้จัก ยกย่องบ้างคนอาจจะไม่ทราบด้วยซ้ำไป เหล่านี้เป็นต้น อาจจะเป็นเนื่องจากการไม่เข้าใจ อาจจะเนื่องจากการไม่เข้าใจในขอบข่ายและความหมายของคำว่า “น้ำใจนักกีฬา” ที่แท้จริงนี้เอง จึงทำให้มีการนำคำว่า “น้ำใจนักกีฬา” ไปใช้อย่างพร่ำเพรื่อหรือบางทีทำให้ผู้ที่มีความประสงค์ที่จะทำตนและวางตนเป็นผู้มีน้ำใจนักกีฬาไม่สามารถที่จะทำตนหรือวางตนได้ถูกต้องได้ก็ว่าได้ ดังนั้นเพื่อความง่ายต่อความเข้าใจจึงขอสรุปความหมายของ “น้ำใจนักกีฬา” อย่างสั้น ๆ ไว้ว่า “น้ำใจนักกีฬา คือ คุณธรรมประจำใจอย่างหนึ่งที่จะช่วยให้บุคคลสามารถเล่นร่วมกัน ทำงานร่วมกัน และมีชีวิตอยู่ร่วมกันได้ด้วยดี มีประสิทธิภาพและมีความสุข” ผู้มีน้ำใจนักกีฬานั้น เวลาเล่นกีฬาจะเล่นกีฬาตามอุดมคติของการกีฬาเสมอ เช่น จะปฏิบัติตามกฎและระเบียบข้อบังคับของการเล่นอย่างเคร่งครัด จะเชื่อฟังและปฏิบัติตามคำตัดสินของผู้ตัดสินด้วยความเต็มใจ จะเล่นอย่างเต็มกำลังความสามารถไม่ว่าจะเป็นผู้แพ้หรือเป็นผู้ชนะก็ตาม เวลาชนะจะไม่แสดงความดีใจ

ออกนอกหน้ามากเกินไปและไม่เหยียดหยันผู้แพ้ และก็เช่นเดียวกันเวลาแพ้ก็ไม่เสียใจและแสดงออกนอกหน้ามากเกินไป เหล่านี้เป็นต้น และถ้าเป็นผู้ดู ผู้มีน้ำใจนักกีฬาจะปรบมือให้เกิดริ้วแก้มผู้ตัดสินและผู้เล่นทั้งสองฝ่าย จะให้เกิดริ้วแก้มและยอมรับคำตัดสินของผู้ตัดสิน จะปรบมือชื่นชมในความสามารถของผู้เล่นทั้งสองฝ่ายตนเองและฝ่ายคู่ต่อสู้ จะไม่ขี้ขลาดหรือโห่ฮาปาผู้ตัดสินและผู้เล่นทั้งสองฝ่าย เป็นต้น เนื้อร้องเพลงกราวกีฬาของท่านเจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรีหรือที่รู้จักกันดีในนามของ “ครูเทพ” จะช่วยให้เข้าใจในความหมายของน้ำใจนักกีฬาได้ดียิ่งขึ้น โดยจะขอนำเนื้อเพลงบางตอนมาเพื่อเป็นตัวอย่างดังต่อไปนี้

..... กีฬา กีฬา เป็นยาวิเศษแก้กองกิเลสทำ
คนให้เป็นคน .....

.....
ใจคอมั่นคงทรงศักดิ์

รู้จักที่หนีทีไล่

รู้แพ้รู้ชนะ รู้ภัย

ไว้วางใจได้ทั่วทั้งรักชัง

.....

ไม่ชอบเอาเปรียบเฉียบแข่งขัน

สู้กันซึ่งหน้าไม่ลับหลัง

มัวส่วนตัวเมื่อเหลือกำลัง

เกลียดชังการเล่นเห็นแก่ตัว

และอีกบทหนึ่งมีเนื้อความว่า

เล่นรวมกำลังกันทั้งพวก

เอาชัยชนะควมมิใช่ชั่ว

ไม่ว่างานหรือเล่นเป็นไม่กลัว

ร่วมมือกันทั่วก็ไชโย

ลักษณะสำคัญของผู้ที่มึนน้ำใจเป็นนักกีฬา

น้ำใจนักกีฬาเป็นคุณธรรมอย่างหนึ่ง ดังนั้นการที่บุคคลใดจะเป็นผู้ที่มีน้ำใจเป็นนักกีฬาหรือไม่ มากน้อยแค่ไหนนั้น จะสามารถทราบได้จากการแสดงออกในสภาพการณ์จริงของบุคคลนั้น ๆ เท่านั้น พฤติกรรมที่สำคัญที่จะช่วยให้สามารถทราบได้ว่าบุคคลนั้นเป็นผู้มีน้ำใจนักกีฬาหรือไม่มีดังต่อไปนี้ คือ

ก. เมื่อเป็นผู้เล่น

1. เล่นอย่างเต็มกำลังความสามารถอย่างแท้จริงไม่ว่าการเล่นนั้นจะแพ้หรือชนะก็ตาม
2. ปฏิบัติตามกฎและระเบียบข้อบังคับของการเล่นด้วยความเคร่งครัดตลอดเวลาการเล่น
3. มีความสุภาพเรียบร้อยไม่แสดงอาการโอ้อวดหรือเข่อหึงจองหอง
4. เล่นด้วยชั้นเชิงของการเล่นกีฬาไม่พยายามเอาเปรียบหรือคดโกงฝ่ายตรงกันข้าม
5. เชื่อฟังและยอมรับคำตัดสินของผู้ตัดสินอย่างหน้าชื่นตาบาน
6. แสดงความเป็นมิตรและให้เกียรติแก่เพื่อนร่วมเล่นทั้งฝ่ายเดียวกันและฝ่ายคู่ต่อสู้
7. ถ้ามีการพลาดพลั้งก็มีการขอโทษและให้อภัยซึ่งกันและกัน
8. เวลาชนะก็ไม่แสดงอาการดีใจออกนอกหน้ามากเกินไปหรือดูถูกเหยียดหยามผู้แพ้
9. เวลาแพ้ก็ไม่แสดงอาการเสียใจออกนอกหน้ามากเกินไป แต่ก็พยายามหาสาเหตุเพื่อแก้ไขให้ดีขึ้นต่อไป
10. ไม่ขี้ขลาดหรือถอยหลังผู้เล่นด้วยกันทั้งที่เป็นผู้เล่นฝ่ายเดียวกันหรือฝ่ายคู่ต่อสู้
11. มีน้ำใจหนักแน่น มีความอดทน อดกลั้นในเหตุต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น
12. มีใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อเพื่อนร่วมเล่นทั้งฝ่ายเดียวกันและฝ่ายตรงข้าม
13. ยอมรับในผลการเล่นว่าเป็นไปตามระดับความสามารถของตนเองด้วยดี

14. มีความเชื่อและเล่นกีฬาตามอุดมคติของการกีฬาอย่างแท้จริง

15. มีความสามัคคีและมีความร่วมมือในระหว่างเพื่อนร่วมเล่นด้วยกัน

16. มีวินัยและมีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเอง

17. เมื่อแพ้ไม่แสดงอาการอาฆาตหรืออิจฉาผู้ชนะ

18. มีความเข้าใจซึ่งกันและกันไม่แบ่งชั้นวรรณะ เชื้อชาติ หรือศาสนา

19. เมื่อจบเกมการเล่นแล้วแสดงความเป็นมิตรต่อกันและกันด้วยการสัมผัสมือกัน

ข. เมื่อเป็นผู้ดู

1. ปรบมือให้เกียรติแก่ผู้ตัดสินและผู้เล่นทั้งสองฝ่ายเมื่อลงสนามเริ่มเล่นและเมื่อเล่นจบเกมแล้ว

2. ปรบมือแสดงความชื่นชมในฝีมือหรือความสามารถของผู้เล่นทั้งสองฝ่ายในระหว่างเล่น

3. ยอมรับในคำตัดสินของผู้ตัดสินและเจ้าหน้าที่ควบคุมเกมการเล่นด้วยดี

4. ปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับของสนามโดยเคร่งครัด

5. ชมกีฬาในแง่ของชั้นเชิงและความสามารถของการเล่นกีฬาอย่างแท้จริง

6. ไม่โห่ ขี้ขลาดผู้เล่น เจ้าหน้าที่ หรือผู้เล่นทั้งของฝ่ายตนเองและฝ่ายตรงกันข้าม

7. เปล่งเสียง สนับสนุนให้กำลังใจผู้เล่นด้วยวาจาสุภาพ

8. เมื่อฝ่ายเดียวกันเป็นผู้ชนะก็ไม่แสดงความดีใจจนออกนอกหน้าเกินไปและไม่ดูถูกหรือเหยียดหยามผู้แพ้

9. เมื่อฝ่ายเดียวกันเป็นผู้แพ้ก็ไม่แสดงอาการออกนอกหน้ามากเกินไปและไม่อาฆาตผู้ชนะ

10. มีใจเป็นธรรม ชมกีฬาโดยยึดมั่นในอุดมคติของการกีฬาคือกีฬาเพื่อสุขภาพ กีฬาเพื่อมิตรภาพและกีฬาเพื่อความสนุกสนานอย่างแท้จริง

11. มีจิตใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเป็นมิตรกับเพื่อนผู้ชมกีฬาด้วยกัน

12. ยอมรับในผลการเล่นและในความสามารถของผู้เล่นทั้งของฝ่ายตนเองและของฝ่ายตรงกันข้าม

ความเป็นมาของน้ำใจนักกีฬา

น้ำใจนักกีฬาเป็นคุณลักษณะที่เกิดจากน้ำใจของผู้เล่นหรือนักกีฬาโดยแท้ คือ ในการเล่นกีฬาตามอุดมคติของการกีฬา คือ กีฬาเพื่อสุขภาพ กีฬาเพื่อมิตรภาพ และกีฬาเพื่อความสนุกสนานนั้น เป็นการเล่นกีฬานบนพื้นฐานของความเข้าใจกันความร่วมมือกัน ความเห็นอกเห็นใจกัน การวางกฎและระเบียบการเล่นร่วมกัน การปฏิบัติตามกฎระเบียบการเล่นร่วมกัน การเล่นด้วยความซื่อสัตย์สุจริตด้วยกัน ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ความสามัคคีกลมเกลียวกัน ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และอื่น ๆ เหล่านี้เป็นต้น ดังนั้นการเล่นกีฬา โดยเฉพาะการเล่นกีฬาในระยะแรก ๆ นั้นจึงเท่ากับเป็นการเล่นที่ช่วยจรรโลงและผดุงไว้ซึ่งคุณลักษณะต่าง ๆ ที่มีรากฐานอยู่ในตัวผู้เล่นอยู่แล้วนี้ได้ฝังรากลึกแน่นอยู่ในตัวของผู้เล่นเหล่านี้ให้มากยิ่งขึ้นต่อไปอีกดังตัวอย่างในการเริ่มเล่นกีฬาบางชนิดเช่น การเล่นกีฬาพื้นเมืองที่ง่าย ๆ ที่เรียกว่า “ดู้จับ” นั้น จะเริ่มการเล่นจากผู้เล่นที่เป็นพวกเดียวกัน มีความคุ้นเคยกัน มีความเข้าใจกัน และมีความเต็มใจที่จะเล่นร่วมกัน ช่วยกันหาที่ว่างที่จะเล่นด้วยกัน แล้วช่วยกันกำหนดกติกา และระเบียบการเล่นเองว่า “แดนนี้เป็นแดนของเธอ และแดนนั้นเป็นแดนของฝ่ายฉัน” “เขตนี้เป็นเขตของเธอและเขตนั่นเป็นเขตของฉัน” “ถ้าฉันทำเสียงตีไปแล้วตะตัวเธอได้ เธอแพ้และเสีย 1 คะแนน” “แต่ถ้าฉันทำเสียงตีไปแล้ว เธอสามารถจับฉันไว้ได้จนเสียงตีฉันหมดไป เธอชนะและได้ 1 คะแนน” เหล่านี้เป็นต้น ผู้เล่นแต่ละคนและแต่ละฝ่ายช่วยกันวางระเบียบการเล่นและช่วยปฏิบัติตามระเบียบการเล่นด้วยความเต็มใจและเข้าใจกันและกันท้ายที่สุดก็สามารถเล่นด้วยกันด้วยความสนุกสนานจนสิ้นสุดการเล่น

ในการเริ่มต้นของกีฬาบาสเกตบอล ซึ่งเป็นกีฬายอดนิยมของคนทั่วโลกในสมัยนั้นนั้น ก่อนที่ ดร.เจมส์ ไนสมิท ได้ประดิษฐ์และปรับปรุงวิธีการเล่นครั้งแรกแล้วครั้งเล่าเพื่อให้มีวิธีการเล่น กติกาการเล่นที่มีความสนุกสนานและมีความเป็นธรรมกับทุก ๆ ฝ่ายหลายครั้งจนได้กลายเป็นกีฬาที่นิยมเล่นกันทั่วโลกดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ ก็เช่นเดียวกันก็ได้มีการเริ่มต้นจากความคิดริเริ่มของนักเรียนในครั้งแรกที่เมืองสปริงฟิลด์ รัฐแมสซาชูเซตส์ ประเทศสหรัฐอเมริกา คือ มีนักเรียนกลุ่มหนึ่งที่ไม่สามารถออกไปเล่นในสนามข้างนอกได้เพราะอากาศในฤดูหนาวหนาวจัดมาก จึงคิดหาวิธีเล่นอย่างอื่นที่สามารถเล่นในห้องพลศึกษาแทนด้วยการเอาตะกร้าสองใบไปแขวนติดไว้กับฝาผนังห้องพลศึกษาข้างละใบ แล้วก็แบ่งพวกกันเป็นสองพวก ๆ ละเท่า ๆ กัน พร้อมกับช่วยกันกำหนดการระเบียบการเล่นว่า “ตะกร้าที่ติดไว้บนฝาผนังด้านหนึ่งเป็นของพวกฉัน และที่ติดอยู่บนฝาผนังอีกด้านหนึ่งเป็นของพวกเธอ” “ถ้าพวกไหนพาลูกบอลไปโยนลงตะกร้าของตนเองได้ ถือว่าได้ 1 คะแนน” เมื่อจบเกมการเล่นแล้วใครได้คะแนนมากกว่าเป็นฝ่ายชนะเป็นต้น ต่อมาเมื่อ ดร. เจมส์ ไนสมิท ซึ่งเป็นอาจารย์พลศึกษาในขณะนั้นมาพบเข้าเห็นเด็กนักเรียนเหล่านี้เล่นเกมได้ด้วยมีความสุขสนุกสนานจึงนำเกมนีมาช่วยนักเรียนดัดแปลงและปรับปรุง ทั้งวิธีการเล่น กติกาการเล่นและอื่น ๆ เพื่อให้การเล่นเป็นไปด้วยความสนุกสนานมากยิ่งขึ้นจนท้ายที่สุดเกมบาสเกตบอลนี้จึงได้รับความนิยมอย่างกว้างขวางและมีการเล่นกระจายไปในทุกประเทศทั่วโลกดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้

จริงอยู่ในระยะแรก ๆ ที่เริ่มต้นการเล่นกีฬาแต่ละอย่างนั้น ผู้เล่นจะเป็นผู้กำหนดระเบียบและกติกาเล่นเองแต่ในระยะหลังต่อมาเมื่อจำนวนผู้เล่นได้เพิ่มขึ้นและได้มีการเล่นกระจายไปในทุกประเทศทั่วโลก การปรับปรุงแก้ไขกฎข้อบังคับและระเบียบการเล่นก็ยังสามารถที่จะกระทำได้ โดยมีผู้แทนของผู้เล่นที่ได้รับการเลือกตั้งมาในรูปของชมรม สโมสร สมาคม หรือ

สหพันธ์การกีฬาตั้งแต่ในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับนานาชาติ เป็นผู้ดำเนินการและปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมต่อไป ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่ากฎระเบียบ ข้อบังคับและกติกาการเล่นกีฬาทั้งหลายทั้งปวงนั้น ล้วนเป็นผลสืบเนื่องมาจากความปรองมอดใจกันในการตกลงร่วมมือกัน ความเห็นอกเห็นใจกัน ความเข้าใจกัน ความสามัคคีกลมเกลียวกัน และความเห็นพ้องต้องกันว่า การเล่นกีฬานั้นเราจะเล่นตามระเบียบ กฎ ข้อบังคับและกติกาการเล่นที่ได้ช่วยกันวางไว้แล้ว จะเล่นด้วยความยุติธรรมจะไม่พยายามเอาเปรียบซึ่งกันและกัน จะไม่มีการแบ่งชั้นวรรณะ เชื้อชาติ ศาสนา กัน ถ้ามีการพลาดพลั้งในระหว่างกันและกันเกิดขึ้นก็จะให้อภัยซึ่งกันและกันและอื่น ๆ อีก จากการที่ผู้เล่นกีฬาทุก ๆ คนเล่นกีฬาภายใต้ปรัชญาหรืออุดมคติของการเล่นดังกล่าวจึงทำให้เรียกผู้เล่นกีฬาตามอุดมคติดังกล่าวนี้ว่าเป็นว่า “ผู้มีน้ำใจนักกีฬา” และเป็นต้นกำเนิดของคำว่า “น้ำใจนักกีฬา” ขึ้นมาดังที่เป็นที่รู้จักอยู่ในทุกวันนี้

การมีน้ำใจนักกีฬานี้ถือว่าเป็นสิ่งที่พึงปรารถนาของทุก ๆ สังคม ทุกชาติทุกภาษาจึงต้องการให้ประชาชนพลเมืองของตนเองทุกคนได้มีน้ำใจนักกีฬาทั้งสิ้น โดยมีความเชื่อว่าถ้าประชาชนพลเมืองของตนเองทุกคนเป็นผู้ที่มีน้ำใจนักกีฬาแล้ว ประชาชนพลเมืองทุกคนจะมีความร่วมมือกัน มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน มีการช่วยเหลือกันมีความรัก ความสามัคคีกัน ช่วยกันรักษาและปฏิบัติตามกฎและระเบียบข้อบังคับที่ได้ช่วยกันวางไว้โดยเคร่งครัดเป็นต้นท้ายที่สุดก็เป็นทางนำมาแห่งประสิทธิภาพและคุณภาพของการมีชีวิตอยู่ร่วมกันของสังคมได้ ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะผู้ที่มีน้ำใจนักกีฬาในเวลาเล่นกีฬานั้นจะช่วยทำให้เขาเห็นว่า ในการเป็นอยู่ในสังคมของชีวิต

จริงนั้นก็เปรียบเสมือนกับในเกมกีฬาอย่างหนึ่งเหมือนกัน ดังนั้นในการเป็นอยู่ร่วมกันในสังคมของชีวิตจริงเขาก็จะอยู่ร่วมกันอย่างผู้มีน้ำใจนักกีฬา ในการทำงานร่วมกันเขาก็จะทำงานร่วมกันอย่างผู้มีน้ำใจนักกีฬา หรือในการประกอบกิจการอื่น ๆ ร่วมกันของสังคมเขาก็จะร่วมมือกันอย่างผู้มีน้ำใจนักกีฬาด้วย เช่นเดียวกัน ท่านเจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี ได้กล่าวเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้ตอนหนึ่งอย่างน่าฟังว่า

โลกบุนาน้ำใจนักกีฬา แต่โลกดูถูกน้ำใจที่ไม่ใช่นักกีฬา

*ใครเล่นอย่างนักกีฬา เขาทำงานอย่างนักกีฬาด้วย
ใครไม่เล่นอย่างนักกีฬา อย่าหวังว่าเขาจะทำงานด้วยน้ำใจนักกีฬา*

*น้ำใจนักกีฬาอยู่ที่ใจ มิใช่อยู่ที่ลำแข้ง ฉะนั้น
น้ำใจนักกีฬาไม่จำเป็นมีแข่งกีฬา*

*และแข่งกีฬาก็ไม่จำเป็นมีน้ำใจนักกีฬา
เราคำนับนักกีฬาอย่างสง่าผ่าเผย เราไม่เมยดู
หน้าคนป่าเถื่อน*

*อันน้ำใจนักกีฬาบูชาได้ ไม่ว่าใครไว้ใจได้ทุกเมื่อ
ขาดน้ำใจนักกีฬานี้หน้าเมื่อ คนไม่เชื่อและไม่
ไว้ใจเลย*

การที่น้ำใจนักกีฬาเป็นคุณธรรมที่ประเสริฐตามที่ได้กล่าวมาแล้วนี้เองจึงทำให้มีการนำคำว่า “น้ำใจนักกีฬา” ไปใช้ในกิจกรรมต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง และได้พยายามทำให้สมาชิกในกิจการงานของตนเองได้เป็นผู้มีน้ำใจนักกีฬาขึ้นโดยมีความเชื่อว่าถ้าสมาชิกของกิจการต่าง ๆ ไม่ว่าในการเล่น การทำงาน หรือแม้แต่การมีชีวิตอยู่ร่วมกันเป็นผู้มีน้ำใจนักกีฬาแล้วจะทำให้กิจการการเล่น การทำงาน หรือแม้แต่การมีชีวิตอยู่ร่วมกันนั้นได้เป็นไปได้อย่างเรียบร้อยมีความสุขและมีประสิทธิภาพเป็นอย่างดีเสมอ

บรรณานุกรม

- ธรรมศักดิ์มนตรี, เจ้าพระยา. **คติพจน์ของครูเทพ หมวตน้ำใจนักกีฬา. ข่าวสารกรมพลศึกษา 5 : 4**
; เมษายน 2516.
- ธรรมศักดิ์มนตรี, เจ้าพระยา. **แบบสอนอ่านใหม่ สอนธรรมชาติศึกษา อบรมน้ำใจนักกีฬาและพลเมือง
ดี สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2-3. พระนคร : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, 2514 (ที่ระลึกงานพระราชทาน
เพลิงศพนายครรรชิต เทพหัสดิน ณ อยุธยา 8 มกราคม 2514)**
- Oberteuffer, Debert, and Ulrich, Celeste. **Physical Education.** New York : Harper & Row
Publishers, 1962.
- Williams, J.F. **Principles of Physical Education.** New York : Saunders College Publishing Co.,
1964.
- (ฉบับแปลภาษาไทย โดย วรศักดิ์ เพียรชอบ พระนคร : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ 2540.)